

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

VI. Sed jus illud contrarium est antiquis canonibus & decretis Pontificum Romanorum. Huic novitati occasionem dedit Concilium Sardicense. Collectio tamen Hadriani non egreditur alibi limites à synodo ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

IX. Capitula Hadriani & apocrypha Pontificum Romanorum epistole, tametsi in honore haberentur apud Gallos, vim tamen legis non obtinebant, si constaret eas canonibus esse adversas. Probatur ex Hincmaro.

X. Praeclara sententia Hincmari de auctoritate harum epistolarum. Concilia prae illis servanda.

XI. Canon quintus Sardicensis versus est in legem publicam regni. Probatur à libris Capitularium, & ex Hincmaro.

I. **S**VB secunda Regum nostrorum dynastia novum Ius canonicum in Ecclesiam Gallicanam aequè ac in ceteras Occidentis provincias introduci cœptum est, inventis eam in rem supposititiis illis veterum Pontificum Romanorum epistolis, in quibus extant quamplurima constituta prorsus adversa veterum canonum statutis. Editæ illæ fuerunt in collectione canonum quæ Isidoro Mercatori vulgò tribuitur, quam Riculfus Episcopus Moguntinus ex Hispania attulit in Galliam. Vnde factum ut in Capitularibus Regum quamplurima loca descripta fuerint ex falsis illis epistolis.

Vide lib. 5. cap. 5.

II. Certum quidem est & omnino indubitatum ex sententia omnium virorum eruditorum, ac Baronij quoque & Bellarmini Cardinalium, eas epistolas veterum Pontificum, Clementis nimirum, Anteri, Evaristi, Telephori, Callisti, Iulij, Damasi, & in universon omnes illas quæ tempora Siricij & Innocentij antecedunt, fabricatas fuisse ab hoc Isidoro. Quod colligitur non solum ex barbarie sermonis ac inscientia antiquitatis, sed etiam ex magno discrimine quod intercedit inter disciplinam veteris Ecclesiæ & eam quæ in his epistolis continetur. Accedit Dionysij Exigui auctoritas: qui cum in sua collectione canonum addiderit epistolas decretales Pontificum Romanorum, nullam tamen mentionem facit earum quæ in illa Isidoriana continentur. Ac tametsi Leo & Gelasius frequenter laudent epistolas prædecessorum suorum, nullam Isidorianarum mentionem faciunt.

III. Quærent anxie viri eruditi quisnam tandem homo fuerit Isidorus ille Mercator, cui hæc compilatio tribuitur. Neque enim tribui potest Isidoro Episcopo Hispalensi, cum ejus ætas multum antecederet tempus istius collectionis, tum etiam quod nitidior sit Isidori stylus quam tota hæc epistolarum apocrypharum farrago. Existimabat Blondellus Isidorum hunc Mercatorem fuisse fratrem Eulogij Cordubensis; qui in Germaniam confugerat, vitanda Sarracenum immanitatis. Verum huic conjecturæ repugnat ratio temporum. Isidorus enim ille vivebat anno octingentesimo quinquagesimo,

cum diù antè eam compilationem ex Hispania in Gallias attulisset Riculfus Episcopus Moguntinus. Si fides habenda esset Chronico Iuliani Tolerani, quod Parisiis editum est à clarissimo viro Laurentio Ramirezio, non laborandum esset de auctore hujus collectionis. Etenim juxta Chronici illius fidem Isidorus Mercator Episcopus Setubensis (quæ civitas nunc Xativa dicitur in Hispania) ope monachi cujusdam Benedictini operam dedisse dicitur huic compilationi & obiisse anno MCCCV. cum annum ætatis ageret centesimum. Verum Chronicon illud falsi suspitione laborat, uti diximus in capite v. libri III. §. 11.

IV. Eadem tempestate emerit collectio LXXX. Capitularum (alij tamen LXXII. tantum fuisse dicunt) sub nomine Capitularum Hadriani Papæ, quæ data ab eo est Ingilramno Episcopo Metensi anno septingentesimo octuagesimo quinto. Ea autem excerpta est ex antiquis canonibus & genuinis Pontificum Romanorum epistolis, tum etiam ex legibus Codice Theodosiano comprehensis, vel potius ex breviario illarum legum. In his autem Capitulis interdum nonnihil additur antiquis canonibus, interdum verò detrahuntur verba magni momenti, prout conducere visum est ad extollendam Romani Pontificis auctoritatem. Attamen tanta horum Capitularum dignatio fuit ut etiam frequenter descripta fuerint in Regum nostrorum Capitularibus, & iis usus est Isidorus Mercator in adornanda collectione epistolarum apocrypharum quas diximus.

V. Nunc penitus inspiciendum est quid novi juris invexerint hæc duæ collectiones quoad judicia canonica Episcoporum. Primum enim illic statuitur nullum Episcopum posse judicari nisi in synodo à Summo Pontifice convocata: *Nullus Episcopus, nisi canonicè vocatus, & in legitima synodo suo tempore apostolica auctoritate convocata, super quibuslibet criminibus pulsatus audiat, vel impetratur.* Hæc enim sunt ipsa verba capitis tertij collectionis Hadriani; unde sua exscripsit Isidorus Mercator, sub nomine Iulij Papæ. Hic autem Hadriani locus laudatur in secunda Additione Ludovici Pij cap. XII.

VI. Ius illud novum adversatur canonicis Nicænis, Antiochenis, Africanis, Sardicensibus, & epistolis Innocentij, Leonis, Gregorij, & reliquorum Pontificum Romanorum: qui decernunt ut prima de criminibus Episcoporum cognitio habeatur à synodo provinciæ, quam Metropolitanus convocabit, absque auctoritate Pontificis Romani. Occasionem autem huic novæ in-

stitutioni subministravit Concilium Sardicense, quod Episcopum deponi præcipit in Concilio ex delegatione Pontificis congregando; sed illud decernitur tantum in casu appellationis, ad retractandum primum iudicium. Eo autem consilio conditum est capitulum illud Hadriani ut tota dejectionum Episcoporum auctoritas ad apostolicam sedem devolvatur, adeo ut etiam prima causæ cognitio instituat auctoritate Pontificis, & quod iure ordinario competet Episcopis, ex delegatione tantum Pontificis fiat. Attamen in his quæ sequuntur collectio illa non egreditur limites à synodo Nicæna statutos. Nam in capitulis v. ix. xii. & xx. præcipitur ut primum iudicium fiat ab Episcopis provinciarum: quod in executionem mitti debeat, si Episcopus damnatus apostolicam sedem non appellaverit. Descriptum autem est istud in Additione quarta Ludovici Pij cap. viii. & in libro vi. Capitulum cap. cclxxxvii. itemque in libro vii. cap. ccxxxiv. & cclxxv.

VII. Secundò, ingens tentata est innovatio quoad Episcopum depositum provocantem ad apostolicam sedem. Hunc enim capitulum xx. præcipit à Summo Pontifice iudicari: *Apud Romanæ sedis Pontificem iudicetur. Tum in xxxii. scriptum est statuendum quod ipse censuerit.* quod relatum est in septimo Capitularium libro capp. ccxxxiv. & ccxxxv. In eo autem capite facta est fraus non contemnenda. Quippe id in legem perpetuam versum est quod antea conditio tantum erat; huius novæ institutionis colore quæsitio ex canone Sardicensi, cuius tamen breviarium tantum refertur, & ipsum procul aberrans à mente canonis. Nam Hadrianus primus in Epitome canonum quam anno DCCCLXXXIII. misit ad Carolum magnum, canonis tertij Sardicensis breviarium concepit his verbis: *Quod si damnatus appellaverit Romanum Pontificem, id observandum est quod ipse censuerit.* Et tamen canon ille Sardicensis, tametsi supremam Romano Pontifici auctoritatem tribuat si Episcopus appellaverit, ea nihilominus mente id constituit ut ea tantum utatur ad iudicandum an prima sententia confirmanda sit, an verò decernenda revisio. Quo casu causam remittere debet ad secundam synodum provinciarum, misso etiam Legato, si mittendum esse aliquem existimaverit. Porro in Capitulis Hadriani omissa non est hæc pars canonis Sardicensis, potestas nimirum decernendi ut res in synodo iudicata denuo examinentur; sed disjuncta est illic à materia qua de agitur, separatimque capitulum constituit. In capitulo enim XLII. extant verba

Tom. II.

epitomes Hadriani, sumpta ex canone septimo Sardicensi, quæ relata etiam sunt in libro vii. Capitulum cap. cclxxvii.

VIII. Tertio præcipitur ut si fortè reus existimaverit iudices sibi esse suspectos, in ejus arbitrio sit an velit à Romano Pontifice causam suam iudicari, an verò à Primate Dioceseos; ut patet ex capite vigesimo huius collectionis, quod relatum est in septimo Capitularium libro capite ccxxxiv. Huic innovationi occasionem præbuerunt canones Sardicenses malè intellecti. Nam nonus & decimus permittunt ut causa Metropolitanam iudicetur apud Primatem Dioceseos, id est, apud Patriarcham, aut sedem Constantinopolitanam. Itaque collectio ista in diversum trahit mentem horum canonum, edicens ut Episcopi quibus Metropolitanus aliisve Episcopi suspecti sunt, possint causam suam deferre ad Primatem Dioceseos, id est, juxta mentem istius collectoris, ad antiquiorem Metropolitanam, aut ad sedem Romanam. Eidem innovationi occasionem quoque præbuit rescriptum Gratiani Imperatoris supra relatum in capite undecimo huius libri, quo tribuitur Episcopo accusato facultas appellandi ad Concilium quindecim Episcoporum, vel ad Episcopum Romanum, si suspectos sibi esse crederit aut Metropolitanum aut reliquos iudices. Verum hæc lex deinceps obtinere non debet, post receptos in auctoritatem canones Sardicenses; qui aliam regulam constituerunt quoad Episcoporum iudicia, appellarique permiserunt à sententiis depositionis decretis in synodis; cum è contrà lex Gratiani veteris ne is appellet à iudicio synodi provincialis qui se ab ea iudicari consenserit.

IX. Attamen observandum est honorem quidem habitum huic collectioni Hadriani & falsis Pontificum epistolis, adeo ut eis frequenter utantur Reges nostri in libris Capitularium, sed nihilominus eas vim legis non obtinuisse apud Gallos quando constabat eas esse adversas canonibus. Testatur id Hincmarus Remensis Archiepiscopus in opusculo LV. Capitulum, adversus Hincmarum Laudunensem Episcopum sororis filium scribens, qui ea collectione utebatur. Ait enim apertissimè Hincmarus de hac collectione Hadriani, eam sibi repugnare in plerisque capitibus, in aliis verò contrariam esse sacris canonibus. *De sententiis verò, inquit, quæ dicuntur ex Græcis & Latinis canonibus & synodis Romanis atque decretis Presulum ac Ducum Romanorum collectæ ab Hadriano Papa, & Engelramno Metensium Episcopo datæ, quando pro sui negotij causa age-*

Hincmar. in
Opusc. cap. 14.

Y y ij